

Protocol 4107

Archeologische Begeleiding (waterbodems)

Archaeological Supervision (Sediment)

Introduction in English (informative)

Purpose of the protocol

Archaeological Supervision aims to provide insight in the presence or absence of, in this case, archaeological values in the framework of a non-archaeological intervention in sediment. There are two types to distinguish:

- Insight in the archaeological significance of the area;
- Registration of the values encountered.

The cause may be that the preliminary investigation, or as the case may be, the inventory could not be completed with a balanced valuation.¹ Archaeological Supervision is also a means, for example in case of scattered remains of ships, which must as yet be salvaged for ex-situ preservation. The archaeological supervision is always preceded by the preliminary process, consisting of desk research and a possible inventory field survey. Archaeological supervision is not a replacement of an inventory field survey nor is it a replacement of an excavation. The quality guideline Netherlands archaeology for sediment (KNA Waterbodems) takes a standard inventory for a starting point, which results in a selection advice, based on which the competent authority takes a selection decision.

Content

This protocol contains the technical requirements to carry out the activities within the process Archaeological Supervision for archaeological investigation. The requirements to the process, the quality system and the certification are stated in BRL SIKB 4000 Archaeology.

Colofon

Status

Het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Archeologie heeft op 19 februari 2018 ingestemd met de inhoud van dit protocol. Vervolgens is deze door het bestuur van SIKB vastgesteld. Versie 4.1 van dit protocol vervangt versie 4.0 en treedt in werking op 1 juli 2018. Op dat moment begint ook de overgangstermijn. Versie 4.0 van dit protocol wordt ingetrokken op 30 juni 2019, waarmee ook de overgangstermijn eindigt. Opgenomen beeldmateriaal is informatief en niet normatief.

Eigendomsrecht

Dit protocol is opgesteld in opdracht van en uitgegeven door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB), Postbus 420, 2800 AK Gouda. Het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Archeologie, ondergebracht bij SIKB, beheert dit protocol inhoudelijk. De actuele versie van het protocol staat op de website van SIKB (www.sikb.nl) en is op elektronische wijze tegen ongewenste aanpassingen beschermd. Het is niet toegestaan om wijzigingen aan te brengen in de originele en door het CCvD Archeologie goedgekeurde en vastgestelde teksten met het doel hieraan rechten te ontlennen.

Vrijwaring

SIKB is behoudens in geval van opzet of grove schuld niet aansprakelijk voor schade die bij de certificatie-instelling, het gecertificeerde of geaccrediteerde bedrijf of derden ontstaat door het toepassen van dit protocol of de beoordelingsrichtlijn waarbij bij dit protocol behoort of door het gebruik van deze certificatieregeling die op deze documenten is gebaseerd.

© 2018 SIKB

Overname van tekstdelen is toegestaan met bronvermelding. Alle rechten berusten bij SIKB.

Bestelwijze

Dit protocol is in digitale vorm kosteloos te verkrijgen via de website van SIKB (www.sikb.nl). Een ingebonden versie van dit protocol kunt u bestellen tegen kosten, op te vragen bij SIKB (Postbus 420, 2800 AK Gouda of via e-mail info@sikb.nl).

Updateservice

Door het CCvD Archeologie vastgestelde mutaties in dit protocol zijn te verkrijgen bij SIKB. Via www.sikb.nl kunt u zich aanmelden voor automatische toezending van mutaties. U kunt bij de SIKB ook verzoeken tot toezending per post van de gratis reguliere nieuwsbrief van SIKB, info@sikb.

Helpdesk/gebruiksaanwijzing

Voor vragen over inhoud en toepassing van dit protocol kunt u terecht bij uw certificatie-instelling of bij SIKB. Voor geschillen zie de klachten- en geschillenregeling in de beoordelingsrichtlijn.

¹ Investigation in sediment has more limitations in terms of visibility and methods than investigation of soil.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
1.1 Doel	4
1.2 Plaats in het archeologisch proces	4
1.3 Proces	4
1.4 Relatie wet- en regelgeving.....	5
2 Actoren in het protocol Archeologische Begeleiding (waterbodems).....	7
3 Processtappen	8
3.1 Algemeen	8
3.2 Deelproces 1: Voorbereiden Archeologische Begeleiding WB	9
3.3 Deelproces 2: Uitvoeren Archeologische Begeleiding WB	10
3.4 Deelproces 3: uitwerken Archeologische Begeleiding WB	11
3.5 Deelproces 4: Deponeren Archeologische Begeleiding WB.....	12
4 Termijnen.....	13
5 Specificaties Archeologische Begeleiding (waterbodems)	14
5.1 AB01wb Archeologische waarnemingen tijdens archeologische begeleiding	15
5.2 AB02wb Vastleggen van archeologische waarnemingen	16

1 Inleiding

1.1 Doel

Het doel van archeologische begeleiding bij Waterbodems is om inzicht te geven in de aan- of afwezigheid van archeologische waarden in het kader van een niet-archeologische bodemingreep, in waterbodems. Dit kan leiden tot twee resultaten:

- Inzicht in de archeologische betekenis van het gebied;
- Registratie van de aangetroffen waarden.

Aanleiding voor archeologische begeleiding kan zijn dat vooronderzoek of inventarisatie niet met een sluitende waardering is afgerond². Archeologische begeleiding wordt ook ingezet wanneer resten van bijvoorbeeld schepen verspreid liggen, en deze alsnog geborgen moeten worden voor behoud *ex situ*.

Aan archeologische begeleiding gaat altijd een voortraject vooraf, met bureauonderzoek en eventueel inventariserend veldonderzoek.

Archeologische begeleiding is geen vervanging van inventariserend veldonderzoek en geen vervanging van een opgraving.

De KNA Waterbodems gaat uit van een gangbare inventarisatie, die resulteert in een selectieadvies, op grond waarvan de bevoegde overheid een selectiebesluit neemt. Dit kan inhouden: vrijgeven, opgraven en/of archeologisch begeleiden.

1.2 Plaats in het archeologisch proces

Archeologische begeleiding van waterbodems is bedoeld als alternatief bij problemen in het voortraject. Het kan noodzakelijk zijn indien het voortraject onvoldoende informatie heeft opgeleverd om tot een betrouwbare gespecificeerde verwachting te komen. Een archeologische begeleiding is dus geen vervanging voor inventariserend veldonderzoek of opgraven. Een advies tot archeologische begeleiding mag daarom alleen worden gegeven in het soort situatie als hierboven genoemd.

Als de bevoegde overheid naar aanleiding van de archeologische begeleiding besluit tot vervolgcacties (opgraven, beschermen), dan gelden daarbij de geëigende kwaliteitseisen.

Een archeologische begeleiding wordt uitgevoerd op basis van een PvE. De intensiteit van de archeologische begeleiding is maatwerk, en kan sterk verschillen per project. Er kan sprake zijn van de constante aanwezigheid van een archeoloog (actieve begeleiding), of van een periodieke aanwezigheid, of aanwezigheid op afroep (passieve begeleiding). Hierover moeten vooraf heldere afspraken worden gemaakt, vastgelegd in het PvE.

1.3 Proces

Het proces archeologische begeleiding waterbodems bestaat uit de volgende deelprocessen:

- *Deelproces 1: Voorbereiding Archeologische Begeleiding WB:* Om het onderzoekskader te kunnen vaststellen, is het nodig te weten wat de aanleiding is voor de uitvoering van de archeologische begeleiding. Ook moeten de begrenzingen van het gebied duidelijk zijn, evenals de beperkingen, waarbinnen de begeleiding uitgevoerd moet worden.
- *Deelproces 2: Uitvoeren Archeologische Begeleiding WB:* Het uitvoeren en registreren van waarnemingen tijdens niet-archeologische waterbodemversturende activiteiten is gericht op het vaststellen van de aan- en afwezigheid van archeologische waarden.
- *Deelproces 3: Uitwerken Archeologische Begeleiding WB:* De resultaten en bevindingen van de archeologische begeleiding worden vastgelegd in een eindrapport.
- *Deelproces 4: Deponeren:* Rapportage en bevindingen worden gedeponereerd in daartoe geëigende depot(s).

² Onderzoek in waterbodems kent immers meer beperkingen qua zichtbaarheid en methoden dan onderzoek op landbodems.

1.4 Relatie met wet- en regelgeving

Uit de wet- en regelgeving vloeien taken, bevoegdheden en verplichtingen voort voor de overheden, bedrijven en personen, die betrokken zijn bij de archeologische monumentenzorg. Voor zover deze betrekking hebben op de processen die vallen onder dit protocol, zijn die in deze paragraaf in het kort beschreven. Alleen de overheden, bedrijven en personen die een rol spelen in deze processen komen daarbij aan de orde. Dit betreft:

- Gemeente
- Provincie
- Rijksoverheden
- Opdrachtgever
- Opdrachtnemer/certificaathouder: in dit protocol “degene die de Archeologische Begeleiding uitvoert”

Bevoegdheden gemeente

Als bevoegd gezag Wabo verlenen burgemeester en wethouders omgevingsvergunningen voor slopen aanleggen, bouwen en het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met het bestemmingsplan.

Aan een omgevingsvergunning kan het voorschrift worden verbonden dat de bodemversturende activiteiten worden begeleid door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg, en die voldoet aan de kwalificaties die door burgemeester en wethouders in de vergunning zijn gesteld. Aan de omgevingsvergunningen voor het aanleggen en bouwen kan zo'n voorschrift alleen worden verbonden als het bestemmingsplan daartoe de bevoegdheid verleent.

Bevoegdheden provincie

Als Gedeputeerde Staten op grond van de Wabo bevoegd gezag zijn voor het verlenen van omgevingsvergunningen dan geldt hetgeen hiervoor is vermeld bij de bevoegdheden voor de gemeente. Gedeputeerde Staten zijn daarnaast bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen op grond van de Ontgrondingenwet. Aan die vergunningen kunnen voorschriften worden verbonden om technische maatregelen te treffen, opgravingen te doen of om de ontgrondingenactiviteiten te laten begeleiden door een archeoloog. Als het waterbodems van Rijkswateren betreft, dan is de Minister van IenM bevoegd.

Opdrachtgever

De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de naleving van de vergunningvoorschriften.

Als dat in de vergunning is voorgeschreven, brengt deze de verantwoordelijkheid met zich mee dat de opdrachtgever de archeologische begeleiding laat uitvoeren door een persoon of onderneming die voor protocol 4107 is gecertificeerd conform het PvE waarmee het bevoegd gezag Wabo heeft ingestemd.

Als het bevoegd gezag geen eisen heeft opgelegd, er is geen door het bevoegd gezag Wabo goedgekeurd PvE, dan kan het PvE dat is opgesteld in overeenstemming met protocol 4001 worden gevolgd.

Rijksoverheden

Rijksoverheden kunnen bevoegd gezag zijn voor het verlenen van vergunningen, bijvoorbeeld de Minister van OCW bij rijksmonumenten en de Minister van I&M bij Tracébesluiten, vergunningen bij werkzaamheden in rijkswateren en vergunningen die onder een coördinatieregeling vallen. Aan die vergunningen kunnen voorschriften worden verbonden om technische maatregelen te treffen, opgravingen te doen of om ontgrondingenactiviteiten te laten begeleiden door een archeoloog.

Opdrachtnemer/certificaathouder

De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de archeologische begeleiding overeenkomstig dit protocol.

Als het bevoegd gezag Wabo dat in de omgevingsvergunning heeft geregeld, moet de uitvoering gebeuren overeenkomstig het goedgekeurde PvE.

De opdrachtgever is verplicht om de vergunning na te leven en zal dat ook verlangen van zijn opdrachtnemer. Mogelijk is dat ook contractueel vastgelegd. In dat geval is de opdrachtnemer ook privaatrechtelijk verplicht om conform het PvE te werken.

Als het bevoegd gezag geen eisen heeft opgelegd, er is geen door het bevoegd gezag Wabo goedgekeurd PvE, dan kan het PvE dat is opgesteld in overeenstemming met protocol 4001 gevolgd worden.

Foto: archeologische begeleiding van waterbodems is bedoeld als alternatief bij problemen in het voortraject. Het kan noodzakelijk zijn indien het voortraject onvoldoende informatie heeft opgeleverd om tot een betrouwbare gespecificeerde verwachting te komen. Een archeologische begeleiding is dus geen vervanging voor inventariserend veldonderzoek of opgraven.

2 Actoren in het protocol Archeologische Begeleiding (waterbodems)

In het protocol Archeologische begeleiding (waterbodems) worden de volgende actoren onderscheiden:

1. KNA Archeoloog Ba specialisme Waterbodems
2. KNA Archeoloog Ma specialisme Waterbodems
3. Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems
4. KNA Specialist
 - In het specialisme Bioarcheologie zijn dit de KNA Specialist Archeobotanie, KNA Specialist Archeozoölogie en de KNA Specialist Fysische antropologie;
 - In het specialisme Aardwetenschappen zijn dit de KNA Specialist Fysische Geografie en de KNA Specialist Geofysica;
 - In het specialisme Materialen is dit de KNA Specialist Materialen;
 - In het specialisme Scheepsarcheologie is dit de KNA Specialist Scheepsarcheologie

In de deelprocessen in hoofdstuk 3 zijn de taken van de actoren beschreven. Hierbij geldt dat de taken van de actor “KNA Archeoloog Specialisme Waterbodems” ook uitgevoerd kunnen worden door de “KNA Onderwaterarcheoloog” van een gelijk bachelor-, master- of seniorniveau (zie ook BRL SIKB 4000, par 3.5.1).

In de beoordelingsrichtlijn Archeologie (BRL SIKB 4000) zijn de competentie-eisen van de verschillende actoren opgenomen.

3 Processtappen

3.1 Algemeen

In de volgende paragrafen zijn de deelprocessen van het archeologisch proces Archeologische Begeleiding (waterbodems) nader gespecificeerd. Hierin zijn de activiteiten benoemd, met per activiteit een procedure/beschrijving, de betreffende actor(en) en bijbehorende specificatie(s).

Als er bij een activiteit geen actor of specificatie is opgenomen, dan zijn hieraan geen nadere eisen gesteld anders dan het uitvoeren van de bijbehorende procedure / beschrijving.

Een aantal van de proces- en controlestappen is gemarkeerd met een #. Deze proces- en controlestappen worden niet beoordeeld tijdens externe audits. Alle niet-gemarkeerde proces- en controlestappen vallen binnen de externe audits.

Wettelijke bepalingen

De volgende wettelijke bepalingen zijn opgenomen in dit protocol:

1. Erfgoedwet, art. 5.4, 1^e lid: Een certificaathouder zorgt ervoor dat bij het verrichten van een opgraving de verrichte handelingen en aangetroffen archeologische vondsten worden gedocumenteerd, de vondsten worden geconserveerd en een rapport wordt opgesteld waarin de resultaten van de handelingen zijn beschreven.
Vindplaats in het protocol: Processtappen 2.1 (met name documenteren handelingen)
2. Erfgoedwet, art. 5.6, 1^e lid: Een certificaathouder meldt de aanvang van een opgraving aan Onze Minister.
Vindplaats in het protocol: Processtap 1.3
3. Erfgoedwet, art. 5.6, 2^e lid: Binnen twee weken na voltooiing van de opgraving meldt een certificaathouder aan Onze Minister de eerste bevindingen.
Vindplaats in het protocol: Processtap 2.2
4. Erfgoedwet, art. 5.6, 3^e lid: Een certificaathouder conserveert de aangetroffen archeologische vondsten en draagt deze, alsmede de daarbij behorende opgravingsdocumentatie, binnen twee jaar na voltooiing van de opgraving over aan de eigenaar.
Vindplaats in het protocol: Processtappen 4.2, 4.3
5. Erfgoedwet, art. 5.6, 4^e lid: Binnen twee jaar na voltooiing van een opgraving legt een certificaathouder aan Onze Minister, aan de eigenaar en aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar de opgraving heeft plaatsgevonden het rapport, bedoeld in artikel 5.4, eerste lid, over.
Vindplaats in het protocol: Processtappen 3.3, 3.4

3.2 Deelproces 1: Voorbereiden Archeologische Begeleiding WB

No	Activiteit	Procedure/beschrijving	Actor	Spec
#1.1	Controle aanwezigheid en volledigheid informatie	De ter beschikking gestelde informatie, wordt gecontroleerd op aanwezigheid. Ten minste aanwezig moeten zijn het PvE, het standaardrapport Bureauonderzoek (al dan niet geïntegreerd) en de gespecificeerde verwachting Bureauonderzoek. Indien er reeds een of meer andere IVO's zijn gegaan, dienen ook hiervan de standaardrapport(en) IVO en selectiebesluit bijgevoegd te zijn. Indien er informatie ontbreekt, wordt de opdrachtgever verzocht om dit aan te vullen. Indien na vier weken de aanvulling niet of onvoldoende heeft plaatsgevonden, wordt vastgelegd welke informatie ontbreekt en kan verder worden gegaan met processtap 1.2.	KNA Archeoloog Ba specialisme Waterbodems	LS05 LS06 PS05 VS05wb VS07wb
1.2	Opstellen Plan van Aanpak AB-WB	Op basis van het PvE en de resultaten van eerder uitgevoerd onderzoek wordt het PvA AB-WB opgesteld met daarin de opzet van het onderzoek. Voorstellen voor PvA Specialistisch onderzoek maken – indien vereist in het PvE – deel uit van dit PvA doch hoeven daarin niet integraal opgenomen te worden. Tevens zijn hierin verwoord de verantwoordelijkheden en gemaakte afspraken met de opdrachtgever.	KNA Archeoloog Ba specialisme Waterbodems	VS01wb VS02wb VS03wb SP01
1.3	Aanmelden onderzoek bij Archis	Voor aanvang van de veldwerkzaamheden wordt het onderzoek aangemeld in Archis.		
	CONTROLE	De processtappen 1.1 t/m 1.3 worden gecontroleerd een Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems. Indien akkoord zet hij/zij een handtekening/paraaf op het PvA. Indien de aanmelding bij Archis is gedaan, wordt het proces vrijgegeven voor deelproces 2: het uitvoeren van het IVO Opwater. Indien niet akkoord moeten processtappen 1.1 t/m 1.3 verbeterd worden, zodanig dat de Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems wel akkoord gaat.		
		Einde van deelproces 1.		

3.3 Deelproces 2: Uitvoeren Archeologische Begeleiding WB

No	Activiteit	Procedure/beschrijving	Actor	Spec
2.0	Leidinggeven	Het daadwerkelijk leiding geven aan het veldwerk. De leidinggevende stuurt ter plaatse alle bij het veldwerk betrokken medewerkers zonder tussenkomst van anderen aan. De leidinggevende signaleert ontwikkelingen in onderzoeksvragen en -resultaten en is verantwoordelijk voor de strategische beslissingen op het terrein van (wijziging in) de vraagstelling, de opgravingsstrategie en documentatie alsmede voor het signaleren en doorvertalen van (geaccordeerde) wijzigingen daarin.	KNA Archeoloog Ma specialisme Waterbodems	
2.1	Uitvoeren AB-WB	Uitvoeren van (de verschillende onderdelen van) de archeologische begeleiding. Dit bestaat uit het registreren van waarnemingen gericht op het vaststellen van de aan- en afwezigheid van archeologische waarden.	KNA Archeoloog Ba specialisme Waterbodems	VS04wb OS09wb AB01wb AB02wb
	CONTROLE	De processtap 2.1 wordt gecontroleerd door een Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems. Bij akkoord op het onderzoek en de gegenereerde documenten, zet de senior KNA archeoloog specialisme Waterbodems zijn/haar handtekening/paraaf op de documenten. Daarna kan verder gegaan worden met processtap 2.2. Indien niet akkoord moet processtappen 2.1 verbeterd worden zodanig dat de Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems wel akkoord gaat.		
2.2	Melden eerste bevindingen onderzoek bij Archis	Uiterlijk 2 weken na beëindiging van de veldwerkzaamheden worden de eerste bevindingen van het onderzoek gemeld in Archis.		
#	CONTROLE	Processtap 2.2 wordt gecontroleerd door de Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems. Indien akkoord (de melding in Archis is gedaan) wordt het proces vrijgegeven voor deelproces 3: het uitwerken van de AB-WB. Indien niet akkoord moet processtap 2.2 alsnog worden uitgevoerd, zodanig dat Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems wel akkoord gaat.		
		Einde van deelproces 2.		

3.4 Deelproces 3: uitwerken Archeologische Begeleiding WB

No	Activiteit	Procedure/beschrijving	Actor	Spec
3.1	Analyseren resultaten Archeologische Begeleiding WB	Alle gegevens verzameld tijdens de archeologische begeleiding worden geanalyseerd om tot een waardering van het onderzoeksterrein te komen.	KNA Archeoloog Ba specialisme Waterbodems	
3.2	Opstellen standaardrapport Archeologische Begeleiding WB	De resultaten van de uitwerking en de waardering worden vastgelegd in een standaardrapport Archeologische Begeleiding. (Deel-)rapporten Specialistisch onderzoek worden – indien opgesteld – hier integraal, al dan niet in een los te raadplegen bijlage, in opgenomen. Het standaardrapport moet een antwoord geven op de vraagstelling in het PVE.	KNA Archeoloog Ba specialisme Waterbodems, KNA Specialist (voor deelrapport)	VS05wb VS06wb
	CONTROLE	De processtappen 3.1 en 3.2 worden gecontroleerd door de Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems. Indien akkoord legt de hij/zij dit vast en kan verder worden gegaan met processtap 3.3. Indien niet akkoord worden de processtappen 3.1 en 3.2 verbeterd zodanig dat de Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems wel akkoord gaat.		
3.3	Opleveren standaardrapport Archeologische Begeleiding	Zodra gereed doch uiterlijk binnen twee jaar na beëindiging van de veldwerkzaamheden wordt het standaardrapport met het selectieadvies opgeleverd aan de opdrachtgever en, in afschrift, ter goedkeuring voorgelegd aan Bevoegd gezag. De (deel)rapporten specialistisch onderzoek zijn hier integraal, al dan niet in een los te raadplegen bijlage, in opgenomen.		
3.4	Aanleveren standaardrapport - afmelden onderzoek in Archis	Binnen twee jaar na beëindiging van de veldwerkzaamheden wordt het standaardrapport met het selectieadvies aangeleverd bij Archis. De (deel)rapporten specialistisch onderzoek zijn hier integraal, al dan niet in een los te raadplegen bijlage, in opgenomen. Tevens wordt het onderzoek afgemeld in Archis.		
#	CONTROLE	Processtappen 3.3 en 3.4 wordt gecontroleerd door de Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems. Indien akkoord legt hij/zij dit vast en wordt het deelproces is beëindigd en kan verder gegaan worden met het volgende deelproces. Indien niet akkoord moeten processtappen 3.3 en 3.4 verbeterd worden, zodanig dat de Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems wel akkoord gaat.		
		Einde van deelproces 3.		

3.5 Deelproces 4: Deponeren Archeologische Begeleiding WB

No	Activiteit	Procedure/beschrijving	Actor	Spec
#4.1	Metadateren	Het samenstellen van de benodigde metadata om zinvolle archivering mogelijk te maken.		OS17wb
4.2	Aanleveren van analoge projectdocumentatie	Analoge projectdocumentatie wordt binnen twee jaar na afronding van het veldwerk conform de eisen van de deponhouder /eigenaar gevonden bij het aangewezen depot aangeleverd.		DS01 DS02 OS17wb
4.3	Aanleveren digitale projectdocumentatie	Digitale projectdocumentatie wordt binnen twee jaar na afronding van het veldwerk aangeleverd bij de deponhouder/eigenaar of bij een door haar aangewezen e-depot of – indien de deponhouder/eigenaar geen e-depot heeft of aanwijst – bij een door de organisatie te bepalen e-depot.		DS05
4.4	Ontvangst acceptatiebewijzen	Ontvangst en registratie van ontvangst- en acceptatiebewijzen van deponhouder/eigenaar. Dit is de overdrachtsverklaring projectdocumentatie. Deze laatste omvat tevens het acceptatiebewijs van het e-depot voor de digitaal aangeleverde projectdocumentatie. Indien de deponhouder/eigenaar niet akkoord gaat, dient de projectdocumentatie aangepast te worden.		
#	CONTROLE	De processtappen 4.1 tot en met 4.4 worden gecontroleerd door de Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems. Indien akkoord legt hij dit vast en wordt het proces is beëindigd. Indien niet akkoord moeten processtappen 4.1 t/m 4.4 verbeterd worden, zodanig dat de Senior KNA Archeoloog specialisme Waterbodems wel akkoord gaat.		
		Einde van het proces.		

4 Termijnen

In het protocol Archeologische Begeleiding (waterbodems) gelden de volgende termijnen:

Protocol	Processtap	Termijn
Arch. Begeleiding	1.3 Aanmelden onderzoek Archis	Voor aanvang werkzaamheden
Arch. Begeleiding	2.2 Melden eerste onderzoeksbevindingen bij Archis	Twee weken na afronding van het veldwerk
Arch. Begeleiding	3.3 Opleveren van standaardrapport Archeologische begeleiding	Twee jaar na afronding van het veldwerk
Arch. Begeleiding	3.4 Aanleveren standaardrapport - afmelden onderzoek in Archis	Binnen twee jaar na afronding van het veldwerk
Arch. Begeleiding	4.2 Aanleveren van documentatie bij depot	Binnen twee jaar na afronding van het veldwerk
Arch. Begeleiding	4.3 Aanleveren digitale gegevens bij e-Depot.	Binnen twee jaar na afronding van het veldwerk

5 Specificaties Archeologische Begeleiding (waterbodems)

Spec	Omschrijving	Vindplaats buiten dit protocol
AB01wb	Archeologische waarnemingen tijdens archeologische begeleiding	
AB02wb	Vastleggen van archeologische waarnemingen tijdens archeologische begeleiding	
VS01wb	Opstellen plan van aanpak IVO-WB	Zie protocol 4103 IVO Waterbodems
SP01	Plan van Aanpak Specialistisch Onderzoek	Zie protocol 4006 Specialistisch onderzoek
VS02wb	Lokaliseren object/gebied	Zie protocol 4103 IVO Waterbodems
VS03wb	Verkennen en beperkt vrijleggen object/gebied	Zie protocol 4103 IVO Waterbodems
VS04wb	Uitvoeren IVO Opwater	Zie protocol 4103 IVO Waterbodems
VS05wb	Opstellen standaardrapport IVO-WB	Zie protocol 4103 IVO Waterbodems
VS06wb	Waarderen IVO-WB	Zie protocol 4103 IVO Waterbodems
VS07wb	Opstellen Selectieadvies IVO-WB	Zie protocol 4103 IVO Waterbodems
OS09wb	Dag- en weekrapporten, duikrapporten	Zie protocol 4104 Opgraven Waterbodems
OS17wb	Gestandaardiseerde beschrijving van projectdocumentatie bij het deponeren van archeologisch vondsten en monsters (d.m.v. de pakbon)	Zie protocol 4104 Opgraven Waterbodems
DS01	Beschikbaar stellen van de onderzoeksidentificatiegegevens	Zie protocol 4010 Deponeren
DS02	Aanleveren en in ontvangst nemen van projectdocumentatie	Zie protocol 4010 Deponeren
DS03	Aanleveren en in ontvangst nemen van vondsten en monsters	Zie protocol 4010 Deponeren
DS05	Aanleveren van digitale projectdocumentatie	Zie protocol 4010 Deponeren

5.1 AB01wb Archeologische waarnemingen tijdens archeologische begeleiding

Toelichting

Een archeologische begeleiding vindt alleen plaats tijdens niet-archeologische waterboderverstorende activiteiten. Het zelf vrijleggen van eventueel aanwezige archeologische waarden behoort dus niet tot de begeleiding. Het verzamelen van vondst- en monstermateriaal moet alleen indicatief gebeuren, d.w.z. zoveel als noodzakelijk is voor het verkrijgen van de hieronder genoemde informatie. Wanneer er vondsten verzameld worden, dan dienen deze conform de specificaties OS11wb, OS11wb, OS16wb, OS17wb en DS03 behandeld en gedeponeed te worden.

Procesbeschrijving

Het verrichten van waarnemingen tijdens niet-archeologische bodemverstorende activiteiten.

Bouwsteen

- Constructief element
- Monster_veld
- Monster_verwerking
- GeoObject (Onderzoeksgebied)
- Opname
- Opname_onderwerp
- Project
- Punt_locatie
- GeoObject (punt_locatiekaart)
- Vondst_veld
- Vondst_verwerking

Kwaliteitseisen

Bij waarnemingen tijdens een begeleiding kan een onderscheid gemaakt worden tussen de wijze waarop de eventueel aanwezige archeologische waarden waargenomen dienen te worden en een algemene ruimtelijke indeling van de waarnemingen.

Bij de uitvoering van de waarnemingen dienen m.b.t. de algemeen ruimtelijke indeling vijf categorieën onderscheiden te worden:

1. Archeologische waarden *in situ* waargenomen;
2. Geen archeologische waarden *in situ* waargenomen;
3. Activiteit was niet archeologisch begeleidbaar;
4. Activiteit is niet archeologisch begeleid;
5. Losse vondst. Bij het aflopen van de stort in een archeologisch begeleid traject, kunnen zaken als b.v. herkenbare scheepsonderdelen aangetroffen worden, die niet meer *in situ* in verband liggen en waarvan de herkomst dus onduidelijk is.

Bij de waarnemingen van archeologische waarden worden vier categorieën onderscheiden:

1. Geïsoleerde waarneming;
2. Groep waarnemingen;
3. Enkele vondst of monster;
4. Verzameleenheid van vondsten.

5.2 AB02wb Vastleggen van archeologische waarnemingen

Toelichting

De gegevens worden vastgelegd, met als doel het doen van een uitspraak over de aard, omvang, periode en kwaliteit van de waargenomen archeologische waarden. Over de wijze van registratie, b.v. middels tekeningen of andere wijze, worden doelbewust geen specificaties geformuleerd. De mogelijkheden daarvoor worden bepaald door de aard, omvang en snelheid van de bodemversturende activiteit en de mogelijkheid daarbinnen voor archeologische begeleiding.

Procesbeschrijving

Het vastleggen van de archeologische waarnemingen tijdens de uitvoering van de begeleiding.

Bouwsteen

- Constructief element
- Monster_veld
- Monster_verwerking
- Opname
- Opname_onderwerp
- Punt_locatie
- GeoObject (punt_locatiekaart)
- Vondst_veld
- Vondst_verwerking

Kwaliteitseisen

Bij het vastleggen van waarnemingen, moet een onderscheid gemaakt worden tussen de wijze waarop de onder AB01wb beschreven waarnemingscategorieën geregistreerd worden en de eventueel daarbinnen aanwezige archeologische waarden:

1. Archeologische waarden *in situ* waargenomen

- Van waargenomen archeologische waarden worden te allen tijde de coördinaten aangegeven, met een nauwkeurigheid van maximaal 5 m voor de X- en Y-coördinaten en 0,1 m voor de Z-coördinaat. De X/Y/Z-waarden moeten, voor zover mogelijk, uiteindelijk gerelateerd zijn aan het landelijk coördinatenstelsel en NAP/LAT.
- De gevolgde methodiek van de bodemversturende activiteit moet beschreven worden, waarbij de diepte en de aard van de ingreep aangegeven zijn.
- Een beschrijving van de geologische opbouw van het desbetreffende trajectdeel.
- Bij de registratie van archeologische waarden dienen minimaal de volgende gegevens vastgelegd te worden:
 - wijze van registratie van de waarnemingen;
 - interpretatie van de -archeologische waarden;
 - eventuele relatie tussen waargenomen waarden.
- De waargenomen archeologische waarden worden conform processtap 3.3 van deelproces 3 Uitwerken IVO Onderwater-Verkennend geëvalueerd.

2. Geen archeologische waarden *in situ* waargenomen

- Van gebieden waar tijdens de begeleiding geen archeologische waarden zijn aangetroffen, worden te allen tijde de coördinaten aangegeven, met een nauwkeurigheid van maximaal 5 m voor de X- en Y-coördinaten en 0,1 m voor de Z-coördinaat. De X/Y/Z-waarden moeten, voor zover mogelijk, uiteindelijk gerelateerd zijn aan het landelijk coördinatenstelsel en NAP/LAT.
- De gevolgde methodiek van de bodemversturende activiteit moet beschreven worden, waarbij de diepte en aard van de ingreep aangegeven zijn.

3. Activiteit niet archeologisch begeleidbaar

- Van de gebieden die niet archeologisch begeleid konden worden, te allen tijde de coördinaten aangegeven met een nauwkeurigheid van maximaal 5 m voor de X- en Y-coördina-

ten en 0,1 m voor de Z-coördinaat. Voor waarnemingen onder water volstaat over het algemeen een GPS-meting. De X/Y/Z-waarden moeten, voor zover als mogelijk, uiteindelijk gerelateerd zijn aan het landelijk coördinatenstelsel en NAP/LAT.

- Reden vermelden waarom de activiteit niet begeleidbaar was.

4. Activiteit niet archeologisch begeleid

- Van de gebieden die niet archeologisch begeleid zijn, te alle tijde de coördinaten aangegeven met een nauwkeurigheid van maximaal 5 m voor de X- en Y-coördinaten en 0,1 m voor de Z-coördinaat. De X/Y/Z-waarden moeten, voor zover als mogelijk, uiteindelijk gerelateerd zijn aan het landelijk coördinatenstelsel en NAP/LAT.
- De reden vermelden waarom de activiteit niet begeleid is.

5. Losse vondst

- De vindplaats van (belangrijke) losse vondsten wordt globaal op de ontwerpplattegronden van het betreffende project gemarkeerd.
- De waargenomen archeologische waarden worden conform processtap 3.3 van deelproces 3 Uitwerken IVO Onderwater-Verkennend geëvalueerd.